

COMMON CULTURAL HERITAGE

**Zestaw scenariuszy
warsztatów dla seniorów**

PRZEWODNIK METODYCZNY

„Common cultural heritage” – Wspólne dziedzictwo kulturowe

2018-1-PL01-KA204-050912

01.09.2018-31.08.2020

Koordynator projektu:
FUNDACJA „AKTYWNI XXI”, Poland

Partnerzy projektu:
LIBERA UNIVERSITÀ PER LA TERZA ETÀ AUSER INSIEME
Milazzo, Italy

UNIVERSIDAD DE CASTILLA – LA MANCHA,
Spain

Niniejsza publikacja odzwierciedla jedynie poglądy autora,
a Komisja Europejska nie może być pociągnięta do odpowiedzialności
za jakiegokolwiek użycie zawartych w nim informacji.

COMMON CULTURAL HERITAGE

Zapraszam nauczycieli, trenerów, szkoleniowców do zapoznania się z propozycjami zajęć, które w ramach projektu „Common Cultural Heritage” będącego aktywnością w ramach programu Erasmus+, odbyły się w Hiszpanii, Włoszech i Polsce. Słuchacze trzech Uniwersytetów III Wieku – José Saramago w Cuenca, LUTE w Milazzo i Akademia III Wieku w Jeleniej Górze wzięli udział w cyklu warsztatów muzycznych, kulturowych i historycznych. Podczas dwóch lat grupy chętnych seniorów przygotowywały się pod opieką nauczycieli do międzynarodowych spotkań w kolejnych miastach, po to by wymienić się doświadczeniami i przekazać swoją wiedzę na temat wspólnych korzeni kulturowych, ale także różnic które ukazują odmiennosć historii i tradycji w poszczególnych krajach czy regionach.

Każdy zespół przygotowywał prezentacje multimedialne na wspólnie uzgodnione tematy oraz ćwiczenia, które były prezentowane podczas lokalnych, a następnie międzynarodowych warsztatów. Zarówno słuchacze jak i nauczyciele angażowali się bardzo mocno w sporządzenie takich zajęć, które byłyby twórcze i niepowtarzalne. W niniejszym przewodniku dydaktycznym ukazujemy zestaw scenariuszy, który może być wykorzystywany podczas podobnych zajęć zarówno w gronie międzynarodowym jak i regionalnym. Każdy z partnerów przygotował po dwa scenariusze warsztatów, które się odbyły, oraz jeden, który warto przeprowadzić, a powstał on na bazie doświadczeń i przemyśleń poszczególnych zespołów trenerskich.

Dlaczego polecamy nasze doświadczenia? Odpowiedź jest prosta – wszystko czego doświadczyli słuchacze wraz ze swoimi nauczycielami, jest warte powielenia, ponieważ przyniosło znaczący wzrost wiedzy na temat wspólnych korzeni oraz istotnych różnic kulturowych. Ponadto czas spędzony podczas warsztatów oraz pomiędzy nimi, kiedy uczestnicy byli zobowiązani do podjęcia osobistej aktywności edukacyjnej, był wspaniale i owocnie wykorzystany. Pięciodniowe warsztaty międzynarodowe w Jeleniej Górze pod tytułem – „Muzyka łągodzi obyczaje”

oraz w Milazzo, pod tytułem – „Sztuka nie zna granic” były również okazją do wymiany poglądów, praktycznego wykorzystania umiejętności posługiwania się językiem angielskim oraz nawiązania stałych kontaktów, które dzięki komunikatorom multimedialnym są podtrzymywane pomimo znaczących odległości i braku możliwości bezpośredniego odwiedzenia się ze względu na ograniczenia wynikające z Corvid 19. Pandemia niestety wykluczyła możliwość odbycia trzeciego warsztatu międzynarodowego w Hiszpanii, pod tytułem: „Wspólna przeszłość, wspólna przyszłość”. Nie poddaliśmy się jednak i mieliśmy okazję spotkać się online korzystając z Zoom i możliwości jakie daje Internet. Wzruszenie jakie towarzyszyło temu multimedialnemu spotkaniu, trudno opisać.

Być nowoczesnym oznacza dziś iść z duchem czasu, być na bieżąco. Olimpijskie motto „Szybciej, wyżej, dalej” stało się kwintesencją ciągłych zmian społecznych. Umiejętność przystosowania się, mobilizacja czy globalizacja – wszystkie te procesy są nie do pomyślenia bez permanentnego przyspieszenia. W coraz krótszych odstępach czasu powstaje coś nowego, co w równie krótkim czasie staje się przestarzałe. W ten sposób modernizacja sama przybiera cechy paradoksalnego procesu: ciągle jest bowiem prześcigana przez samą siebie, a tym samym sama siebie unieważnia.¹

Nie tylko konkretna tematyka była dla uczestników wyzwaniem do rozwoju, ale sam fakt zdobywania wiedzy, podnoszenia poczucia własnej wartości (które dziś w dobie kultu młodości bywa mocno zaniżane u osób dojrzałych i starszych), a także odkrywanie nieznanych dotąd powiązań pomiędzy geograficznie odległymi krajami, które faktycznie są sobie bardzo bliskie emocjonalnie. Słuchacze z zaskoczeniem odkrywali jak wiele wspólnych powiązań przenika historię, kulturę i sztukę Polski Włoch i Hiszpanii.

Jak bardzo zbieżne były nasze działania edukacyjne ze światowymi trendami, mogliśmy uzmysłowić sobie, analizując Raport dla UNESCO międzynarodowej Komisji do Spraw Edukacji dla XXI wieku, (która powołana została w 1993 roku, zaś prace zakończyła wydaniem Raportu w 1996 roku), pod tytułem „Edukacja, jest w niej ukryty skarb”.² Jego autorzy charakteryzują w nim współczesną cywilizację, zwracając uwagę na takie jej cechy jak globalizacja, duża dynamika gospodarcza, szybki przyrost wiedzy i in. Wskazują także na daleko idące zagrożenia i napięcia, jakie niosą owe przemiany. Jednym z nich jest np. (jako następstwo globalizacji) zatarcie przekonania i niepowtarzalności każdego człowieka. Innym – dysproporcja między ogromnym przyrostem wiedzy, a zdolnościami jej przyswojenia przez

¹ E. Gruber, *Modernizacja poprzez zwiększenie elastyczności kształcenia ustawicznego* w: U. Gartenschleger, H. Hinzen, *Perspektywy i tendencje edukacji dorosłych*, IIZ DVV, Warszawa, 2002, s. 20-21.

² *Edukacja – jest w niej ukryty skarb* (przew. Jacques Delors), Stowarzyszenie Oświatowców Polskich, Warszawa 1998.

człowieka. Ta sytuacja rodzi, zdaniem autorów Raportu, konieczność poszukiwania środków zaradczych, umożliwiających przezwycięzenie piętrzących się zagrożeń. Tym środkiem zaradczym ma być polityka edukacyjna i kształcenie.³

Zadaniem edukacji w tych nowych warunkach jest odkrycie, zaktualizowanie i rozwinięcie wszystkich, w tym także ukrytych (na podobieństwo skarbów) talentów, tkwiących w głębi ludzkiej istoty. Owe talenty to m.in. takie dyspozycje, jak: pamięć, myślenie, wyobraźnia, sprawność fizyczna, poczucie piękna, łatwość porozumiewania się z innymi ludźmi, naturalna charyzma animatora. Edukacja, by takie cele osiągnąć, a przez to służyć rozwojowi gospodarczemu i społecznemu, musi – zdaniem międzynarodowej Komisji do Spraw Edukacji dla XXI wieku – zostać poważnie przebudowana. W tym celu należy nawiązać do dawnej koncepcji edukacji przez całe życie, zaktualizować, ukonkretnić i dopracować zarówno teoretycznie, jak i praktycznie.⁴

Stąd też w trakcie naszej pracy trenerskiej, pojawił się pomysł opracowania analizy SWOT, aby przyrzeć się mocnym i słabym stronom edukacji dorosłych. Pragniemy także przewidzieć co należałoby zmienić aby w pełni wykorzystać zaangażowanie nauczycieli i słuchaczy w ten nowatorski projekt, aby wspólna przeszłość, teraźniejszość i przyszłość służyły wysokiej jakości życia wszystkich obywateli, a szczególnie tym, którzy zapracowali na spokojne ale aktywne życie – seniorom.

Podziękowania dla nauczycieli, którzy pracowali ze słuchaczami – uczestnikami projektu i przygotowali zestaw scenariuszy, które wykorzystujemy w tej publikacji. Są to (w kolejności alfabetycznej):

Danuta Sadownik – Polska
Giuseppa Mastroeni – Włochy
Letteria Triscitta – Włochy
Maja Huminiłowicz – Polska
Raquel Cervigon Abad – Hiszpania
Sofia Valero – Hiszpania

³ Tadeusz Aleksander, *Edukacja dla nadchodzącej przyszłości w kontekście raportów i strategii krajowych oraz zagranicznych*, (w:) Edukacja ustawiczna dorosłych 3/2009 s. 13.

⁴ Tadeusz Aleksander, *Edukacja dla nadchodzącej przyszłości w kontekście raportów i strategii krajowych oraz zagranicznych*, (w:) Edukacja ustawiczna dorosłych 3/2009 s. 13.

PLAN WARSZTATÓW

TEMAT: Rysowanie nowego wspólnego dziedzictwa kulturowego w naszych osobowościach: SZTUKA ABSTRAKCYJNA W CUENCE staje się konkretna

UCZESTNICY: dorośli słuchacze

CZAS: 1 GODZINA

CELE:

- ODKRYWANIE MOCY SZTUKI ABSTRAKCYJNEJ
- NAUKA PRZEZ ZABAWĘ – KULTURA, JĘZYK, SZTUKA
- WZMOCNIENIE KREATYWNOŚCI I PEWNOŚCI SIEBIE U SŁUCHACZY

METODY:

- KOMUNIKATYWNA
- INTERAKTYWNA
- PRACA W ZESPOLE

NARZĘDZIA:

- TABLICA
- INTERNET
- KOMPUTER
- PAPIER I DŁUGOPIS

PRZEBIEG WARSZTATÓW:

1. (5´) Przedstawienie się słuchaczy w inny sposób. Nauczyciel wyjaśnia, że warsztaty dotyczą sztuki i wymagają kreatywności i zajrzenia do środka siebie. Słuchacze poproszeni zostają o narysowanie czegoś, co ich określa ale nie podpisywanie kartki.
2. (5´) Praca w grupach: słuchacze dobierają się w pary i objaśniają swoje rysunki partnerom. Muszą udzielić odpowiedzi na pytanie – „Dlaczego ten rysunek Ciebie określa?”
3. (10´) Nauczyciel zbiera wszystkie rysunki i je miesza. Słuchacze starają się odgadnąć kto jest autorem danego rysunku i dlaczego tak uważają. Niedozwolone jest podpowiadanie.
4. (10´) Kalambury obrazkowe. Słuchacze grają w kalambury aby się nauczyć, powtórzyć i zaktywizować słownictwo. Gra polega na rysowaniu na tablicy haseł, które pozostali słuchacze mają odgadnąć.
5. (10´) Nauczyciel chwali kreatywność słuchaczy i krótko wyjaśnia pojęcie sztuki abstrakcyjnej (czasem podobnej do ich rysunków, które rysowali podczas gry w pośpiechu). Nauczyciel wyjaśnia, że sztuka abstrakcyjna jest jak nieśmiała osoba. Nie wystarczy spojrzeć na nią – potrzeba więcej informacji i wyjaśnień, żeby ją zrozumieć. Nauczyciel otwiera stronę internetową, żeby pokazać obraz *Júcar X 1971* by Zóbel i wyjaśnia co ten obraz znaczy dla niego osobiście, co w nim lubi, jaka historia może się za nim kryć, gdzie powiesiłby ten obraz w swoim domu, dlaczego lubi rzekę *Júcar* i jak ten obraz wyjaśnia niektóre aspekty jego osobowości: <https://www.march.es/arte/cuenca/coleccion/artista.aspx?p0=30&l=1>
6. (20´) Po tym wyjaśnieniu, nauczyciel prosi słuchaczy o wybranie jednego z obrazów z Muzeum Sztuki Abstrakcyjnej w Cuenca i opisanie go w podobny sposób. Słuchacze mają

5-7 minut na zrobienie notatek. Następnie, słuchacze występują przed pozostałymi prezentując opis obrazu w powiązaniu ze swoją osobowością. Dzięki temu słuchacze mogą lepiej poznać się nawzajem oraz zrozumieć sztukę abstrakcyjną. Możliwym wariantem lekcji jest wybór jednego obrazu dla wszystkich. Dzięki temu słuchacze zauważają jak różne interpretacje mogą być w zależności od doświadczeń i osobowości.

EFEKTY:

Poszerzenie wiedzy o sobie i swojej osobowości.

Poszerzenie wiedzy o sztuce abstrakcyjnej oraz o Muzeum Sztuki Abstrakcyjnej w Cuenca.

Zachęcenie do zwiedzenia muzeum i docenienie wartości dziedzictwa Cuenca.

Wzbogacenie swojej własnej kultury i dziedzictwa.

PLAN WARSZTATÓW

TYTUŁ: Opera nie zna granic.

UCZESTNICY: Seniorzy 6-12 osób

CZAS: 3 godziny (4 godziny lekcyjne)

CELE:

- Poznanie historii opery Włoch, Hiszpanii i Polski
- Wysłuchanie najpopularniejszych arii operowych
- Aktywne spędzenie czasu w gronie przyjaznych osób

METODY:

- Podająca - wykład interaktywny
- Dyskusja
- Koncert muzyki operowej
- Sprawdzająca – Quiz operowy z wykorzystaniem programu Kahoot
- Integracyjna

NARZĘDZIA:

- Prezentacja multimedialna prowadzącego
- Prezentacje multimedialne przygotowane przez uczestników
- Nagrania arii operowych

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Prowadzący przedstawia plan warsztatów oraz prosi o wzajemne przedstawienie się (jeśli uczestnicy spotykają się pierwszy raz).
2. Wprowadzenie teoretyczne z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej – prowadzący przedstawia kamienie milowe powstawania i rozwoju opery.
3. Seniorzy dyskutują na temat historii opery, dodając istotne informacje dzięki samodzielnie stworzonym prezentacjom multimedialnym ukazującym ulubionych twórców i wykonawców.
4. Po przerwie, podczas której nadal toczy się (tym razem już swobodna) dyskusja o podobieństwach i odmiennościach narodowych oper, nauczyciel zaprasza do quizu z wykorzystaniem programu Kahoot. Dzieli uczestników na równe liczebnie zespoły i na ekranie prezentuje pytania i proponowane odpowiedzi. Uczestnicy wybierają właściwe. Najlepszy zespół zostaje nagrodzony brawami.
5. Dla ochłodzenia emocji związanych z rywalizacją, nauczyciel zaprasza uczestników na koncert – wysłuchanie kilku arii operowych np. „Carmen”, „Halka” i „Cyrulik Sewilski”.
6. Czas na podsumowanie warsztatów – nauczyciel wspólnie z seniorami podsumowuje spotkanie omawiając kolejne elementy warsztatów.

PRZEWIDYWANE REZULTATY:

1. Przygotowanie własnych prezentacji multimedialnych podnosi umiejętności ICT seniorów.
2. Udział w quizie integruje uczestników poszczególnych zespołów.
3. Wysłuchanie koncertu muzyki operowej relaksuje i zachęca do poszukiwania kolejnych utworów w zasobach internetowych i płytowych.
4. Muzyka operowa bardzo dobrze nastraja seniorów, a dyskusja na jej temat poszerza horyzonty umysłowe uczestników warsztatów.

PLAN WARSZTATÓW

przeprowadzony jako część lokalnych działań (1)

TEMAT: ARTYŚCI FUTURYSTYCZNI WE WŁOSZECH, HISZPANII, POLSCE

UCZESTNICY: dorośli słuchacze 50+; poziom: podstawowy

CZAS: 6 lekcji

CELE:

- Uczenie się o futurystycznych artystach z Włoch, Hiszpanii i Polski
- Udoskonalenie umiejętności używania Internetu w celu poszukiwania informacji w obszarze kulturowym
- Rozwój umiejętności interpersonalnych i komunikacyjnych
- Uzupełnianie braków umiejętności wykorzystania technologii i zapoznanie się z systemem cyfrowym
- Poznanie nowych narzędzi do rozwoju umiejętności uczenia jak się uczyć
- Rozwój umiejętności zarządzania czasem

METODY:

Cała grupa

- burza mózgów na temat *Sztuka w pierwszej połowie XX w.*
Wprowadzenie
- 40-minutowy wykład na temat warsztatów
Cała grupa
- Określanie obszarów poszukiwań wg zadań
Praca w grupach
- Zbieranie i ustalanie podstawowych informacji
- Znajdowanie i organizowanie znalezionych informacji w sposób logiczny i skuteczny
- Wybór zdjęć i obrazków, które najlepiej zilustrują temat

NARZĘDZIA:

- komputery, telefony, tablety, projektor
- Internet
- video na YouTube
- oprogramowanie

ORGANIZACJA WARSZTATÓW:

Prezentacja

- Trenerzy zbierają informacje od słuchaczy na temat *Sztuki w pierwszej połowie XX w.* Słowa klucze są zapisywane na tablicy w celu wywołania dalszej dyskusji.
- Ekspert przeprowadza wykład na temat *futuryzmu w Europie.*

Dyskusja

- Trenerzy wspólnie ze słuchaczami wybierają obszary badań
- Słuchacze i trenerzy wybierają państwo i artystów, o których chcą się uczyć. Słuchacze zostają podzieleni na trzy grupy wg państw, które wybrali (Polska, Włochy, Hiszpania).

Praca w grupach

- Słuchacze w swoich grupach wykonują następujące zadania:
 - Określanie gdzie, kiedy, jak i dlaczego powstał futurizm
 - Dowiedzenie się kto najbardziej przysłużył się do rozwoju i sukcesu futuryzmu
 - Przedstawienie reprezentatywnych artystów
 - Wybór znaczących obrazów
 - Organizacja i przechowanie wyników pracy, przygotowanie ustnej wypowiedzi, ocena najlepszego sposobu przedstawienia zdobytej wiedzy

PRODUKT:

- Słuchacze, przy pomocy nauczycieli, tworzą prezentację Power-Point

EFEKTY:

- Uczestnicy nawiązali nowe relacje
- Używanie nowych technologii stało się bardziej efektywne
- Poprawa umiejętności komunikacyjnych

PLAN WARSZTATÓW

TEMAT: WARSZTATY HISTORYCZNE

UCZESTNICY: Słuchacze należą do programu 50 plus "José Saramago" University Program w Cuenca.

CZAS: 5x1 godzina, poziom podstawowy

CELE:

- Głównym celem jest nauka historii, która łączy kraje europejskie, w szczególności Polskę, Włochy i Hiszpanię.
- Podniesienie świadomości europejskiej tożsamości.
- Rozwój empatii i umiejętności społecznych w pracy w zespole. Przede wszystkim należy ustalić właściwy i empatyczny sposób komunikacji ze słuchaczami.
- Określenie poziomu wiedzy na temat przewodni warsztatów.

METODY:

Metodologia opiera się na zasadach takich jak: edukacja płynie z przykładu, pozytywne nastawienie, optymizm, elastyczność. Sposób nauczania opiera się o kreatywność, oryginalność i motywację. Słuchacz musi wziąć udział w planowaniu i rozwijaniu projektu. Praca w grupach.

- **Debata:** przeprowadzenie debaty zmusza słuchaczy do przeanalizowania problemu historycznego i jest świetnym sposobem na przedstawienie go z różnych stron.
- **Demonstracja:** Kolejną metodą aktywną jest wykorzystanie demonstracji – słowne przedstawienie wydarzenia historycznego, ukazując ciągłość pomiędzy przeszłością a teraźniejszością.
- **Symulacja:** trzecia technika zachęcająca słuchaczy do aktywnego uczestniczenia w procesie edukacyjnym. Symulacja polega na odegraniu przez słuchaczy konkretnego wydarzenia historycznego, co ułatwi im przyswojenie wiedzy.
- **Burza mózgów**
- Każda z tych metod, przy wykorzystaniu właściwych materiałów źródłowych, może być wykorzystana na każdej lekcji historii. Każda z nich angażuje słuchaczy w proces uczenia się historii.

NARZĘDZIA:

- Podstawowe materiały: polityczne i historyczne dokumenty oraz deklaracje z danego okresu historycznego.
- Filmy historyczne
- Biblioteka
- Fikcja historyczna – powieści historyczne
- Powerpoint, tablica, DVDs, etc.

PRZEBIEG WARSZTATÓW:

Warsztaty rozpoczynają się zapoznaniem trenera z uczestnikami, którzy przedstawiają się z imienia.

Następnie uczestnicy odpowiadają na pytanie o swoje oczekiwania wobec warsztatów. Słuchacze zapisują swoje potrzeby i oczekiwania.

Nauczyciel wyjaśnia główny cel warsztatów i omawia czego słuchacze się podczas nich nauczą.

Na kolejnych zajęciach zajęcia rozpoczynają się od prezentacji, która służy późniejszej dyskusji.

Trener używa technik takich jak: pytanie-odpowieź, burza mózgów, dyskusje w grupach, analiza przypadku, filmy historyczne oraz aktywne prezentowanie niektórych tematów przez słuchaczy. Różnorodność metod sprawia, że słuchacze rozumieją oraz ćwiczą, to czego się nauczyli.

Na koniec słuchacze wypełniają testy sprawdzające wiedzę oraz formularze ewaluacji warsztatów. Następnie trener podsumowuje warsztaty i podkreśla ich wagę i możliwość wykorzystania zdobytej wiedzy w życiu codziennym.

EFEKTY:

Warsztaty zostały przeprowadzone a wszyscy uczestnicy wzięli w nich aktywny udział. Testy na wejściu i na wyjściu pokazały, że słuchacze przystępując do warsztatów nie znali niektórych tematów, które poznali na warsztatach.

Słuchacze nauczyli się historii ale przede wszystkim zaczęli w większej mierze rozumieć siebie oraz mieszkańców innych państw europejskich. Uczestnicy poznali korzenie i to co łączy kraje europejskie, głównie Polskę, Włochy i Hiszpanię.

PLAN WARSZTATÓW

TEMAT: Taniec nie zna granic

UCZESTNICY: Seniorzy 6-12 osób

CZAS: 3 godziny (4 godziny lekcyjne)

CELE:

- Poznają rodzaje popularnych tańców ludowych Włoch, Hiszpanii i Polski
- Zdobyć umiejętności tańca w kręgu
- Aktywne spędzenie czasu w gronie przyjaznych osób

METODY:

- Podająca – wykład interaktywny
- Dyskusja
- Ćwiczenie – nauka tańców
- Integracyjna

NARZĘDZIA:

- Prezentacja multimedialna
- Nagrania tańców ludowych

PRZEBIEG WARSZTATÓW

1. Prowadzący przedstawia plan warsztatów oraz prosi o wzajemne przedstawienie się (jeśli uczestnicy spotykają się pierwszy raz).
2. Wprowadzenie teoretyczne z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej – prowadzący przedstawia po 5 tańców ludowych najbardziej popularnych w danych regionach poszczególnych krajów.

3. Seniorzy dyskutują na ile poszczególne tańce są do siebie podobne, a na ile odmienne. Prowadzący zachęca do przyglądnięcia się strojom i odróżnieniu rytmu poszczególnych tańców.
4. Po przerwie i zmianie wystroju sali, lub po zmianie pomieszczenia na salę luźną albo w razie dobrej pogody na dziedziniec zewnętrzny, prowadzący demonstruje poszczególne kroki. Uczestnicy powtarzają za instruktorem.
5. Seniorzy tańczą w kręgu.
6. Czas na podsumowanie warsztatów – jeśli uczestnicy mają ochotę, mogą zademonstrować swój ulubiony taniec ludowy, jeśli nie są na to gotowi, to nauczyciel wspólnie z seniorami podsumowuje spotkanie omawiając kolejne elementy warsztatów.

EFEKTY:

1. Seniorzy z ogromnym zaangażowaniem uczestniczyli zarówno w części teoretycznej jak i praktycznej warsztatów.
2. Wszyscy dostrzegali podobieństwa i różnice w prezentowanych tańcach
3. Taniec w kręgu rozwija relacje w grupie, ponieważ wszyscy tańczą równocześnie, nie ma osób wyłączonych z zespołu
4. Praktyczne poznanie tańców doskonale wpływa na kondycję seniorów (nauczyciel dobiera utwory do możliwości uczestników)
5. Prezentacja wybranego tańca jeszcze bardziej zbliża do kultury innych narodów, a u wykonawców wzmacnia poczucie wartości i patriotyzmu lokalnego.

PLAN WARSZTATÓW

przeprowadzony jako część lokalnych działań (2)

TEMAT: Historyczna awangarda

UCZESTNICY: dorośli słuchacze 50+; poziom: podstawowy

CZAS: 3 lekcje

CELE:

- Uczenie się i organizacja informacji o ruchach awangardowych we Włoszech, Hiszpanii i Polsce
- Zwiększanie świadomości potencjalnego e-learningu
- Uzupełnianie braków umiejętności wykorzystania technologii i zapoznanie się z systemem cyfrowym
- Poznanie nowych narzędzi do rozwoju umiejętności uczenia jak się uczyć
- Poznajowanie oprogramowania umożliwiającego robienie prezentacji oraz dzielenia się wynikami poszukiwań.

METODY:

Cała grupa

- Burza mózgów na temat XX-wiecznych malarzów awangardowych.
- 20-minutowy wykład na temat warsztatów
- Wirtualna wycieczka po muzeach w celu obejrzenia i przestudiowania przykładów ruchów awangardy

Praca w grupach

- Porównywanie i analiza obrazów pod kątem kolorów, linii, form i tematów
- Określanie podobieństw i różnic
- Klasyfikowanie i dobieranie obrazów do ruchów, z którymi są związane.

NARZĘDZIA:

- komputery, telefony, tablety, projektor
- Internet
- video na YouTube
- oprogramowanie

PRZEBIEG WARSZTATÓW:

Prezentacja

- Trenerzy zbierają informacje od słuchaczy na temat sztuki w pierwszej połowie XX w. Słowa klucze są zapisywane na tablicy w celu wywołania dalszej dyskusji.
- Ekspert przeprowadza wykład na temat „Historyczne ruchy awangardy”. Następnie odbywa się wirtualna wycieczka po muzeach.
- Italian Futurism, 1909–1944: Reconstructing the Universe <https://www.youtube.com/watch?v=WAWjiWqPYR0&feature=youtu.be> (5 minut)
- Italian Futurists: Concepts and Imaginings <https://www.youtube.com/watch?v=jcXJ4L0HqFc&t=4s> (5 minut)

Dyskusja

- Trenerzy wspólnie ze słuchaczami wybierają obszary badań i dyskusji
- Słuchacze i trenerzy wybierają państwo i artystów, o których chcą się uczyć. Słuchacze zostają podzieleni na trzy grupy wg państw, które wybrali (Polska, Włochy, Hiszpania).

Praca w grupach

- Słuchacze w swoich grupach wykonują następujące zadania:
 - Określanie ruchów awangardowych
 - Określanie i analizowanie kluczowych cech
 - Przedstawienie reprezentatywnych artystów
 - Wybór znaczących obrazów
 - Organizacja i przechowanie wyników pracy, ocena najlepszego sposobu przedstawienia zdobytej wiedzy.

PRODUKT

- Słuchacze, przy pomocy nauczycieli, tworzą prezentację Power-Point

EFEKTY

- Uczestnicy byli aktywni i bardzo efektywni
- Słuchacze zdobyli jeszcze większą autonomię w użytkowaniu narzędzi do nauki
- Poprawa umiejętności komunikacyjnych

PRODUCT

- Słuchacze, przy pomocy nauczycieli, tworzą prezentację Power-Point

EFEKTY

- Uczestnicy byli aktywni i bardzo efektywni
- Słuchacze zdobyli jeszcze większą autonomię w użytkowaniu narzędzi do nauki
- Poprawa umiejętności komunikacyjnych

PLAN WARSZTATÓW

TEMAT: Muzyka jest szybsza od słów

UCZESTNICY: CCH Students

CZAS: 2 x 2 godziny

CELE:

- Zwiększyć świadomość słuchaczy na temat powiązań między trzema państwami
- Sprawić aby słuchacze polubili uczenie się języka za pomocą muzyki i dzielili się wspólną kulturą podczas wizyty w Hiszpanii
- Ćwiczyć użycie porównań w języku angielskim
- Nauczyć się jak się uczyć
- Nauczyć się doceniać muzykę

METODY:

- Zachęcać do zainteresowania wspólnym językiem obcym
- Aktywne uczestnictwo słuchaczy
- Metoda komunikatywna i praca zespołowa
- Strategie zespołowe

NARZĘDZIA:

- Internet
- tablica
- papier i długopisy
- Motywacja, wiedza i kreatywność trenera i słuchaczy

PRZEBIEG WARSZTATÓW:

SESJA 1

1. Trener wita słuchaczy trzech narodowości i przedstawia warsztaty w Hiszpanii. Wyjaśnia, że słuchacze będą się uczyć o wspólnej muzyce Polski, Włoch i Hiszpanii i powtórzą użycie stopnia wyższego w języku angielskim. Na tablicy trener zapisuje temat warsztatów ale go nie objaśnia.

2. Trener pyta słuchaczy czy pamiętają użycie stopnia wyższego w języku angielskim.

3. (5 minut) Chętni wyjaśniają pozostałym co wiedzą na temat stopnia wyższego przymiotnika.

4. (5') Trener prosi o podanie przykładów stopnia wyższego w zdaniach i pomaga je utworzyć. Porównują rodzaje muzyki, trener zapisuje zdania na tablicy:

Rock music is usually louder than classical music.

Classical music is usually calmer than heavy metal music.

Traditional or pop music is livelier and makes you dance.

5. (5´) Wszyscy słuchacze wyrażają swoje upodobania muzyczne. (10´-15´) Trener wyjaśnia jeszcze raz użycie stopnia wyższego i najwyższego w języku angielskim.

6. (5´) Następnie trener wraca do tematu warsztatów zapisanego wcześniej na tablicy „MUSIC TRAVELS FASTER THAN WORDS”. Słuchacze wyrażają swoje opinie i używają porównań.

7. (5´) Trener puszcza piosenkę a słuchacze relaksują się i zapisują emocje związane z odsłuchiwanym utworem. <https://www.youtube.com/watch?v=52B-1beplico>

8. (5´) Po wysłuchaniu piosenki, słuchacze wyrażają swoje opinie na jej temat.

9. Następnie trener puszcza piosenkę jeszcze raz – tym razem wymaga aby słuchacze po wysłuchanym utworze powiedzieli o czym jest jej tekst.

10. (5´) Z tego, czego posłuchali najpierw, o czym myślą, że jest treścią utworu. Uczniowie piszą i dzielą się swoimi pomysłami w grupach. (5´) Zanim posłuchają, bardzo ważne jest, aby wyobrazili sobie, o czym mogą być teksty. Słuchacze przedstawiają swoje opinie. Następnie nauczyciel dodaje więcej wskazówek, za drugim razem posłuchają tego utworu, który zaśpiewa solista, ponieważ łatwiej jest zrozumieć w ten sposób. Nauczyciel mówi, że łatwo jest zrozumieć, kiedy znasz słowa i biegle władasz językiem. Nauczyciel zachęca słuchaczy, aby wykonywali wyobrażenie kiedy nie rozumieją wszystkich słów.

11. Nauczyciel gra piosenkę i prosi uczniów, aby zwrócili uwagę na jej treść. Kiedy piosenka się skończy, słuchacze będą musieli powiedzieć, o czym jest piosenka. Zdania zostają zapisane na tablicy, następnie wysłuchują kolejnego utworu: SICUT CERVUS by włoskiego kompozytora doby renesansu – Palestrina, ale nauczyciel nie mówi nic na temat języka, w jakim zostanie zaśpiewany utwór.

<https://www.youtube.com/watch?v=BUDplApE45U> (5´)

Kiedy niektórzy uczniowie wyglądali na zdziwionych, nauczyciel wskazuje na zadanie.

12. (5´) Podsumowanie: Słuchacze są zaskoczeni, że utwór był po łacinie a nie po angielsku, jak tego oczekiwali. Trener wyjaśnia, że są w stanie zrozumieć tekst dzięki odczuciom, intuicji i muzyce.

SESJA 2

13. (10') Trener zapisuje na tablicy i prosi o przepisanie:

TODAY it will BE EASIER FOR ALL OF YOU

Trener rozpoczyna dyskusję: Jak nauczyciel może ułatwić zrozumienie utworu? Jak ułatwić zadania ze słuchania słuchaczom, którzy posługują się różnymi językami? Jak cieszyć się utworem bardziej? Co sprawia, że czujemy się zrelaksowani?

Trener zapisuje na tablicy zdania i prosi o ich przepisanie:

This song will be easier to Polish students

This song will be much easier to Italian students

This song will be more difficult for Spanish students.

14. (5') Nauczyciel prosi słuchaczy o przedyskutowanie, czy to prawda, jeśli piosenka jest śpiewana po angielsku.

15. Następnie nauczyciel pyta, czy te zdania będą prawdziwe, jeśli piosenka jest piosenką polską.

16. Trener puszcza polski (instrumentalny) utwór:

<https://www.youtube.com/watch?v=B9-qX47IM5w&list=PLsIEF5zINRD0aFk-cry5uPeNK3VeAt4yTF&index=2> (4')

17. Trener wyjaśnia, że jest to polski utwór ale nie po polsku a język muzyki jest szybszy niż jakiegokolwiek inny język, jeśli chodzi o emocje. Następnie słuchacze rozmawiają o tym, jakie uczucia w nich wywołał wysłuchany utwór.

18. (10') Trener zapisuje zdania na tablicy:

With the next song:

Spanish students will enjoy more than Polish and Italian Students

Italian students will be more satisfied than Polish Students.

Następnie zadaje pytanie słuchaczom: Dlaczego?

(10') Zamiast skupiać się języku, trener nalega, żeby skupić się na możliwej zawartości i odczuciach.

<https://www.youtube.com/watch?v=uTG9D63O1VM>

Dyskutujemy z całą grupą, czy to radosna piosenka? Nauczyciel pomaga na początku tytułu: Powiedz mi dobre wieści...

19. Nauczyciel pyta: Co myślisz o tej wyjątkowej sytuacji?

20. Co jest dobre? Co jest złe? (słuchacze omawiają między nimi)

21. Następnie nauczyciel zadaje słuchaczom trudne zadanie – Jaka będzie treść utworu?

Tak jak w quizie, muszą napisać co najmniej dwie linijki, które może zawierać ta piosenka i podać kolejną wskazówkę: „to kołęda”. Nauczyciel prosi słuchaczy o wymyślenie co najmniej dwóch wierszy, ale im więcej wierszy zostanie zapisanych, tym większe będą mieli szanse, Czas zadania – 5 minut.

22. (10´) Słuchacze przedstawiają swoje wersje w języku angielskim. Czy ich wersy pasowały do oryginalnej piosenki?

23. (10´) Nauczyciel podaje oryginalne tłumaczenie i słuchacze kolejny raz mogą usłyszeć utwór w wersji oryginalnej. <https://www.youtube.com/watch?v=d-dVuhGZZBQ4>

EFEKTY:

Słuchacze poznali muzykę renesansu oraz strategie, które pomogą im się uczyć jak słuchać, jak wyrażać swoje emocje, jak komunikować się i dzielić się swoimi wspólnymi i oddzielnymi odczuciami.

Poznali odmienne sposoby uczenia się języka obcego, jakim jest angielski.

Dzięki uczestnictwu w zajęciach o muzyce renesansowej, są w stanie lepiej zrozumieć uniwersalny charakter emocji.

Muzyka łączy i jest kolejnym wspólnym, uniwersalnym językiem ludzkim.

PLAN WARSZTATÓW

TEMAT: Muzyka łagodzi obyczaje, a sztuka ukazuje emocje.

UCZESTNICY: Seniorzy 6-12 osób

CZAS: 3 godziny (4 godziny lekcyjne)

CELE:

- Poznanie znanych utworów i ich twórców z Włoch, Polski i Hiszpanii
- Uzewnętrznienie twórczej wyobraźni
- Aktywne spędzenie czasu w gronie przyjaznych osób

METODY:

- Podająca – wykład interaktywny
- Koncert muzyki klasycznej
- Arteterapeutyczna
- Integracyjna

NARZĘDZIA:

- Prezentacja multimedialna prowadzącego
- Narzędzia malarskie
- Nagrania utworów muzyków klasycznych

PRZEBIEG WARSZTATÓW:

1. Prowadzący przedstawia plan warsztatów oraz prosi o wzajemne przedstawienie się (jeśli uczestnicy spotykają się pierwszy raz)
2. Wprowadzenie teoretyczne z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej – prowadzący przedstawia krótką historię wybranych kompozytorów – Fryderyk Chopin, Manuel de Falla, Antonio Vivaldi.
3. Seniorzy przygotowują własne stanowiska malarskie celem przedstawienia przy pomocy pędzla i farby swoich odczuć związanych z wysłuchaniem wybranych utworów – na przykład: „Nokturn”, „Taniec ognia” i „Wiosna”
4. Uczestnicy skupiają się na wysłuchaniu serii utworów i starają się nakładać farbę na papier nie ograniczając swych emocji.
5. Po zakończeniu koncertu i towarzyszącej mu pracy malarskiej, uczestnicy ustawiają sztalugi w jednym rzędzie, tak aby stanowiły ekspozycję prac.
6. Pierwszy z seniorów wybiera pracę, która w jakiś sposób zwróciła jego uwagę i stara się opowiedzieć o uczuciach jakie w nim budzi, następnie autor uzupełnia wypowiedź koleżanki/kolegi. Teraz on odniesie się do pracy innego uczestnika warsztatów i tak aż do ostatniego obrazu.

7. Prowadzący podsumowując prosi o odniesienie się do cech wspólnych i różnych poszczególnych utworów muzycznych oraz refleksji – czy pochodzenie i osobista historia twórcy ma wpływ na charakter utworu muzycznego i plastycznego.

EFEKTY:

1. Wysłuchanie koncertu muzyki klasycznej relaksuje i zachęca do poszukiwania kolejnych utworów w zasobach internetowych i płytowych
2. Muzyka klasyczna potrafi wzbudzić silne emocje dlatego też warto, aby znalazły one swe ujęcie w wytworach plastycznych seniorów.
3. Wzajemne omawianie swoich prac plastycznych pozwala na lepsze poznanie się uczestników warsztatów.

PLAN WARSZTATÓW **przeprowadzony jako część lokalnych działań (3)**

TEMAT: PAROLE IN LIBERTA – SŁOWA W WOLNOŚCI

UCZESTNICY: dorośli słuchacze 50+; poziom: podstawowy

TIME: 6 lekcji

CELE:

- Uczenie się o literaturze futuryzmu we Włoszech, Hiszpanii, Polsce
- Rozumienie i docenienie współczesnej poezji
- Eksperymentowanie słowami (dopasowywanie do kształtu) i tworzenie kaligramów
- Nauczenie się jak używać słów kluczowych w celu rozpoznania stron internetowych istotnych w naszym przeszukiwaniu.
- Poznanie nowych narzędzi do rozwoju umiejętności uczenia jak się uczyć.

METODY:

Cała grupa

- Burza mózgów na temat XX-wiecznej literatury awangardowej.
- 20-minutowy wykład na temat warsztatów

- Oglądanie filmików o futuryzmie jako ruchu literackim
- Słuchanie poezji awangardowej

Praca w grupach

- Porównywanie i analiza wierszy awangardowych z różnych krajów
- Określanie podobieństw i różnic
- Zbieranie informacji.

NARZĘDZIA:

- komputery, telefony, tablety, projektor
- Internet
- video na YouTube
- oprogramowanie

PRZEBIEG WARSZTATÓW:

Prezentacja

- Trenerzy zbierają informacje od słuchaczy na temat Sztuki w pierwszej połowie XX w. Słowa klucze są zapisywane na tablicy w celu wywołania dalszej dyskusji.
- Ekspert przeprowadza wykład na temat „Poezja awangardowa w Europie”
- Słuchacze oglądają filmy na YouTube:
- Italian Futurism at the Guggenheim: Futurism as a literary Movement <https://www.youtube.com/watch?v=puKhORKMRGA>

- F.T. Marinetti – Futurista
zang tumb tumb 1914ht-
[tps://www.youtube.com/
watch?v=3_3O0zOiX-w](https://www.youtube.com/watch?v=3_3O0zOiX-w)

Dyskusja

- Słuchacze decydują jakie obszary chcą badać, wybierając z listy podanej przez trenerów:
 - Poezja awangardowa – powstanie i rola
 - Kaligramy (wiersze obrazkowe)
 - Wiersze futurystyczne w Polsce
 - Poezja dźwiękowa Marinetti’ego
 - Hiszpański kracjonizm
 - Ruch poezji konkretnej w Brazylii (i Rosji)
 - Słynni poeci futuryzmu w Europie i poza
- Zadania zostają przydzielone
- Grupy dostają multimedialne źródła informacji i poproszeni o udoskonalenie swojego wyszukiwania poprzez użycie słów kluczowych, które uważają za ściśle powiązane z pożądanymi wynikami przeszukiwania.

Praca w grupach

- Słuchacze w swoich grupach wykonują następujące zadania:
 - Określanie ruchów i poetów awangardowych oraz analiza cech charakterystycznych
 - Przedstawienie reprezentatywnych artystów
 - Wybór znaczących wierszy

Praca indywidualna

- Eksperymentowanie z kaligramami

PRODUKT

- Stworzenie zbiorczej broszury z kaligramami

SUGEROWANE ŹRÓDŁA INFORMACJI

- *Futurism – Explore the glossary of poetic terms*
<https://poets.org/glossary/futurism>
- *Futurism explained*
<https://www.youtube.com/watch?v=8HDbSXNMI0o&list=RDqs1ZL3yVbOI&index=5>
- *Dune by Marinetti*
<https://www.youtube.com/watch?v=zKus7bNiOYQ>
- *Marinetti's manifesto*
<https://www.youtube.com/watch?v=qs1ZL3yVbOI>
- *Creating Calligrams*
<https://www.youtube.com/watch?v=YWBTUfZJ8ps>
- *42 Clever Calligrams*
<https://digitalsynopsis.com/design/hidden-meaning-logos-word-as-image-calligrams/>

Analiza SWOT projektu CCH

MOCNE STRONY: – projekt był motywujący i stymulujący, – zaangażowanie słuchaczy, – budowanie relacji, – wymiana międzykulturowa, – poprawa umiejętności: • technologii informatycznych, • językowych, • komunikacyjnych, • artystycznych, • organizacyjnych, • społecznych, • twórczych, – nabycie pewności siebie, – wyzwanie intelektualne, – praca zespołowa, – nowe przyjaźnie, – poczucie akceptacji, – poszerzanie horyzontów, – pokonywanie przeszkód (np. wiek), – pozytywne patrzenie w przyszłość, – zaufanie pomiędzy partnerami projektu.	SŁABE STRONY: – na początku słabe umiejętności językowe seniorów mogły być uważane za przeszkodę, – koronawirus – brak możliwości zorganizowania trzecich warsztatów wyjazdowych, – czas – zbyt mało czasu by dobrze nauczyć się języka angielskiego, – zbyt mało spotkań seniorów, – brak wspólnej pracy wszystkich trzech partnerów (prezentacji), – nowe technologie – na początku niskie umiejętności
SZANSE: – kolejne projekty z partnerami, – dalszy rozwój uczestników, – tematy z projektu można kontynuować podczas zajęć w organizacjach partnerskich, – produkt (scenariusze) może być wykorzystany w środowiskach lokalnych, – dzielenie się wiedzą o turystycznych regionach państw partnerskich, – upowszechnianie projektu i jego produktów na różnych platformach, np. EPALE	ZAGROŻENIA: – nieprzewidywalne utrudnienia (np. koronawirus), – zbyt mało chętnych do uczestnictwa w projekcie, – odpowiedzialność za uczestników warsztatów międzynarodowych.

PROJEKTY Z UDZIAŁEM FUNDACJI "AKTYWNI XXI"

Projekt „Wspólne dziedzictwo kulturowe
– Common Cultural Heritage”
został sfinansowany przy wsparciu
z Komisji Europejskiej